

Notat

Dato: 20. januar 2023

Norddjurs Kommunes tilbud om ledsagelse til borgere i botilbud

Følgende notat beskriver Norddjurs Kommunes tilbud om ledsagelse til borgere i botilbud. Notatet er opdelt i tre afsnit:

1. I første afsnit præsenteres det overordnede formål med et længerevarende botilbud og det kompensationsprincip, som er indbygget i Serviceloven
2. I andet afsnit præsenteres arbejdet med VUM-udredningen og borgers indsatsmål, som er fundamentet for den støtte, den enkelte borger modtager i botilbuddet
3. I tredje afsnit præsenteres de to former for ledsagelse, som tilbydes til borgere i botilbud afhængigt af deres funktionsniveau og støttebehov samt den ophørte ledsagerordning efter Servicelovens §81.

1. Om længerevarende botilbud

Længerevarende botilbud tilbydes til borgere med varigt nedsat fysisk og psykisk funktionsevne og særlige sociale problemer. Formålet med et længerevarende botilbud er, at borgeren gennem en boligmæssig ramme og medarbejderne i botilbuddet får dækket sit behov for omfattende støtte og pleje i hverdagen.

I botilbuddet sikres borgeren de rette rammer for at videreudvikle og vedligeholde sine fysiske, psykiske og sociale færdigheder. Den enkeltes udviklingspotentiale understøttes med den nødvendige socialpædagogiske indsats og med henblik på, at borgeren kommer til at mestre mest muligt i eget liv. Den socialpædagogiske støtte, som borgeren modtager i botilbuddet, leveres efter Servicelovens §85:

”Kommunalbestyrelsen skal tilbyde hjælp, omsorg eller støtte samt optræning og hjælp til udvikling af færdigheder til personer, der har behov herfor på grund af betydelig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer.”

Serviceovens bestemmelse indeholder et kompensationsprincip, hvorefter borgere med en betydelig funktionsnedsættelse i videst muligt omfang skal kompenseres for følgerne af funktionsnedsættelsen og stilles lige med andre borgere. Når en borger er visiteret til et botilbud, er det en integreret del af tilbuddet, at

borgeren modtager den kompenserende hjælp og støtte i hverdagen, som vedkommendes særlige udfordringer tilsiger.

I vejledning om socialpædagogisk bistand, støtte- og kontaktpersoner, behandling og pasning af nærtstående efter reglerne i Serviceloven er det anført i pkt. 5:

”Afhængig af de konkrete omstændigheder vil socialpædagogisk bistand efter servicelovens § 85 kunne bestå af ledsagelse, både når der er tale om individuelle og fælles aktiviteter, herunder fritids- og kulturtilbud, aktiviteter af social karakter, aktivitets- og samværstilbud, beskyttet beskæftigelse, o.l. Det kan f.eks. være relevant for, at den pågældende kan fastholde egen identitet og opnå en mere aktiv livsudfoldelse.”

Det er væsentligt at bemærke, at den samlede beboergruppe i Norddjurs Kommunes botilbud og bofællesskaber dækker over et bredt spænd af borgere, hvor nogle er mere selvhjulpne end andre. Nogle borgere kan uden problemer færdes alene, f.eks. på knallert, cykel eller med offentlig transport. Andre borgere har behov for pædagogisk ledsagelse med det formål, at de på sigt lærer at færdes alene. Andre borgere igen er så udfordrede fysisk og/eller psykisk, at de til stadighed vil have behov for, at pædagogisk personale ledsager dem, når de skal deltage i aktiviteter uden for botilbuddet.

Den konkrete støtte, den enkelte borger modtager, følger af borgers funktionsniveau og behov, som afdækkes via VUM-udredningen (se følgende afsnit).

2. Om VUM og borgers indsatsmål

Når en borger visiteres til et botilbud, sker det på baggrund af en VUM-udredning¹, hvor en sagsbehandler i samarbejde med borgeren, pårørende eller værge og personalet afdækker borgerens funktionsniveau og behov inden for en række områder, herunder f.eks. mobilitet og færden.

Beskrivelsen af borgers funktionsniveau og hvad borger har brug for hjælp til, sendes sammen med 1-3 overordnede indsatsmål til botilbuddet. Det er dette, som benævnes ”bestillingen”.

Indsatsmålene sætter fokus på områder, hvor borger kan udvikle sig eller vedligeholde sine kompetencer med en pædagogisk indsats. For eksempel kan et indsatsmål være, at borger skal have støtte til at genetablere eller fastholde kontakt til familie og netværk. Herefter er det op til botilbuddets medarbejdere i samarbejde

---

¹ VUM: Voksenudredningsmetoden – for nærmere herom, se vedlagte bilag.

med borgeren at aftale, hvordan der skal arbejdes med indsatsmålene som en del af den pædagogiske indsatsplan.

Botilbuddet har metodefrihed i forhold til at tilrettelægge den støtte, borgeren modtager, herunder vurdere om borgeren har behov for ledsagelse og hvordan behovet imødekommes. (Individuel) ledsagelse er altså ikke nødvendigvis en del af støtten til den enkelte borger i botilbuddet, og det er ikke praksis, at myndighedsrådgiver træffer afgørelse om, hvor meget (individuel) ledsagelse den enkelte borger skal have som en del af sit botilbud.

Kun i de tilfælde, hvor det vurderes, at en borger har brug for noget andet og mere end den støtte, som borgeren får som en del af botilbuddet, træffes særskilt afgørelse om ledsagelse. Det kan enten være efter SEL §97, hvis borgeren er i målgruppen herfor, eller efter SEL §85 (se afsnit 3.3).

Norddjurs Kommune fører kontrol med, at borgerne får den støtte, de har behov for og/eller er visiteret til i forbindelse med den løbende opfølgning på borgernes indsatsplaner. Opfølgningen foregår på et møde med deltagelse af sagsbehandler, botilbud og borger, evt. borgers værge eller pårørende.

Forvaltningen har kontaktet Kommunernes Landsforening (KL) for at få en vurdering af vores praksis på området. KL vurderer, at ovenstående praksis og måden, vi organiserer os på, er i orden.

3. Ledsagelse til borgere i botilbud

Ledsagelse til borgerne i botilbud kan leveres på følgende måder:

- 1) Som en integreret del af botilbuddet
- 2) Som en del af arbejdet med borgeres indsatsmål
- 3) Som særskilt ydelse efter SEL §97 eller §85 til de borgere, der har et behov, som rækker ud over den servicering, der gælder i botilbuddene.

3.1 Ledsagelse som integreret del af botilbuddet

For størstedelen af borgerne i botilbuddene er den ledsagelse, de modtager, ikke visiteret som en særskilt ydelse. Den tilrettelægges af botilbuddet og indgår som en naturlig del af hverdagen. Ledsagelsen kan leveres individuelt eller i grupper i forbindelse med nødvendige og selvvalgte aktiviteter i dagligdagen.

Nødvendige aktiviteter omfatter eksempelvis:

- læge- eller tandlægebesøg eller anden ordineret behandling
- hospitalsindlæggelse
- møder med sagsbehandler eller anden myndighed.

Selvvalgte aktiviteter omfatter eksempelvis:

- Ture i biografen, på festival, til koncerter eller lignende sociale-/kulturelle begivenheder
- fritidsaktiviteter i forening, aktivitets- og samværstilbud, klubtilbud eller tilsvarende
- praktiske gøremål i dagligdagen, f.eks. indkøbsture, frisørbesøg eller ture i banken
- Gå-, cykel- eller køreture til skov, strand eller lignende destinationer i lokalområdet
- Ferieture eller dagsudflugter, f.eks. til Sølund Festival eller Dronningens Ferieby. Her er Norddjurs Kommunes serviceniveau, at borgere i kommunens botilbud tilbydes 4 dages fælles ferie eller udflugter som en del af deres botilbud.

Det afgørende for, at der er tale om en selvvalgt aktivitet er, at borgeren selv er med til at træffe beslutning om aktiviteten. Dette foregår eksempelvis på borgernes husmøder eller i beboerrådene.

Forvaltningen anerkender, at normeringen i botilbuddene kan gøre det vanskeligt at tilbyde individuel ledsagelse i det omfang, borgerne og de pårørende efterspørger det. Samtidig er medarbejderne i botilbuddene gode til at finde løsninger inden for de rammer, de har til rådighed, så borgerne kan komme på ture individuelt og i grupper. Sommetider findes også gode alternativer til ledsagelsen. For eksempel har et botilbud haft en frisør ude for at klippe borgerne i botilbuddet, fremfor at borgerne skulle ledsages til frisøren. En sådan løsning kan både være tryghedsskabende for målgruppen, og den frigiver samtidig ressourcer til andre aktiviteter i eller uden for botilbuddet, som for borgerne giver større værdi.

3.2 Ledsagelse som en del af arbejdet med borgers indsatsmål

Ledsagelsen kan, som anført i afsnit 2, også foregå i forbindelse med den øvrige socialpædagogiske støtte, som borgeren modtager som en del af den indsatsplan, der arbejdes ud fra. Hvis en borger for eksempel har et indsatsmål, der lyder, at borgeren skal lære at tage offentlig transport eller deltage i en aktivitet uden for botilbuddet uden personale, kan det være relevant, at pædagogisk personale ledsager borgeren, imens træningen af færdigheden pågår. Denne form for ledsagelse er ikke visiteret og ledsagelsen er ikke et mål i sig selv. Den er et middel, som botilbuddene kan anvende i arbejdet med realisering af borgers indsatsmål.

3.3 Ledsagelse til selvvalgte aktiviteter efter Servicelovens §97 eller SEL §85

Såfremt sagsbehandler vurderer, at en borger har et behov for ledsagelse, som rækker udover den ledsagelse, der indgår i botilbuddet, træffes særskilt afgørelse om ledsagelse. Det kan enten være efter SEL §97, hvis borgeren er i målgruppen herfor, eller efter SEL §85.

Ledsagelse efter Servicelovens §97

Der er borgere i Norddjurs Kommunes botilbud, som har en ledsagerordning efter SEL §97. Ledsagelse efter denne ordning tilbydes borgere under folkepensionsalderen, som på grund af varig fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse ikke kan færdes alene. Samtidig er borgerne så selvhjulpne, at de ikke har behov for, at det er pædagogisk personale, som ledsager dem. En ledsager efter SEL §97 er at betragte som en rejsekammerat,

der følger borgeren fra A til B, men som ikke leverer en socialpædagogisk indsats i den forbindelse. Hvis borgeren har behov for socialpædagogisk støtte eller anden støtte, der kræver særlige kvalifikationer hos ledsageren, vil borgeren ikke være berettiget til en ledsagerordning efter Servicelovens §97. Samtidig er det et krav for at kunne modtage ledsagelse efter denne ordning, at borgeren selv kan efterspørge ledsagelsen. Efter SEL §97 kan borgeren selv udpege sin ledsager, som efterfølgende skal godkendes og ansættes af kommunen. Ledsageren kan som udgangspunkt ikke være en nærtstående person.

Borgere tilbydes 15 timers ledsagelse om måneden til selvvalgte aktiviteter. Hvis borgeren samtidig modtager ledsagelse til selvvalgte aktiviteter som en del af botilbuddet, kan der ske modregning i ledsagelsen.

Ledsagelse efter Servicelovens §85

Enkelte borgere i botilbud får ledsagelse efter Servicelovens §85 som en særskilt, visiteret ydelse. Der er tale om borgere, som har et behov for ledsagelse, der rækker ud over den ledsagelse, der indgår som en del af botilbuddet. Samtidig er det borgere, som ikke er omfattet af tilbuddet om ledsagelse efter SEL §97, fordi de ikke lever op til betingelserne herfor. Det kan bl.a. være fordi, de har støttebehov, der kræver særlige kvalifikationer hos ledsageren.

Ledsagelsen efter SEL §85 leveres af botilbuddets personale. Ledsagelsen kan både foregå individuelt og i grupper, og det vil bero på en konkret og individuel vurdering, hvordan borgeren opnår den bedst mulige støtte. Borgeren har ikke indflydelse på, hvilke(n) medarbejder(e), der leverer ledsagelsen, men det efterstræbes, at det er for borgeren kendt personale.

Norrdjurs Kommune har tidligere haft en særlig ledsagerordning efter Servicelovens §81, som var målrettet denne målgruppe. Servicelovens §81 er en formålsparagraf og kan derfor ikke anvendes til at bevilge støtte efter. Forvaltningen har været i kontakt med KL og Ankestyrelsen, som vurderer, at det ikke har været juridisk korrekt, at Norrdjurs Kommune har bevilget ledsagelse efter SEL §81. Der henvises i stedet til, at ledsagelse skal bevilliges efter SEL §85 eller §97, hvis borger er omfattet af målgruppen for ledsagelse efter §97. Norrdjurs Kommunes hidtidige praksis med en særlig ledsagerordning efter SEL §81 har dermed ikke været juridisk korrekt.